خلاص ليک

04 سپتمبر 2023

ملګرو ملتونو د بشري حقونو د شورا د غړو او څارونکو هیوادونو دایمي استازو ته!

ګرانو جلالتمآبانو،

موږ، لاندې لاسلیک کوونکي سازمانونه، له دې فرصت څخه په ګټې اخیستو تاسو ته په افغانستان کې د بشري حقونو د ناوړه وضعیت او د نړیوال قانون له مخې د جرمونو په ګډون د بشري حقونو د جدي او سیستماتیک سرغړونو او ناوړه ګټه اخیستني لپاره د حساب ورکولو بیړنۍ اړتیا په اړه لیکو. موږ د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د شورا له غړو او څارونکو هیوادونو څخه غوښتنه کوو چې: ۱ په افغانستان کې د بشري حقونو د وضعیت په اړه د ځانګړي راپور ورکوونکي ماموریت تمدید شي. 2 د سپتمبر د راتلونکي غونډې په ترڅ کې یو موازي خپلواک تحقیقاتي میکانیزم رامینځته کیدل. ۳ د نجونو او ښځو په وړاندې د تبعیض په اړه د ځانګړي راپور ورکوونکي او کاري ډلې لپاره یو معنی لرونکی تعقیب او همدارنګه په افغانستان کې د ښځو او نجونو د وضعیت په اړه په شورا کې د ځانګړي بحث د دوام ډاډ.

دا یو غږ د بشری حقونو د مدافیعنو او د مدني ټولني د بنسټونو چې د افغانستان دننه او بهر کې د بشری حقونو د فعالانو سره د مشارکتی مرکو د لاری د هغوی آندونه د بشری حقونو د شورا د ۵۴ غونډې په هکله تر سره شوئ. راغونډ شوي آندونه او وړاندیزونه د یوی پراخې لړۍ چې مدنی ټولنی د بنسټونو چې د افغانستان دننه او بهر کې کار کوي او همداراز د نړیوال غیر دولتی د بشری حقونو سازمانونه چې د افغانستان لپاره کار کوی منل شوي دي.

په تېرو دوو کلونو کې نه یوازې د بشري حقونو د مدافعینو، ژورنالیستانو او هنرمندانو، بلکې لږ تر لږه ۸۰۰ پخواني حکومتي چارواکي او غړي هم د غچ اخیستني، اعدامونو، شکنجو او بد چلند، په خپل سر توقیفونو او په زوره ورکېدل په نښه شوي. د ملي امنیتي ځواکونو شمیر، لکه څنګه چې په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندویه پلاوي (یوناما) لخوا په وروستي راپور کې مستند شوی. د دې ترڅنګ جبري بې ځایه کېدل، د مدني ټولني پر وړاندې ځپني، د لږکیو ټولنو په نښه کول، او د تبعیض په اساس د بنسټیزو بشري حقونو څخه سرغړوني - هغه عملونه چې کیدای شي د جنسیتي ځوروني او د بشریت په وړاندې جرم باندی بدل شي.
دا پراخه او سیستماتیک سرغړوني او ناوړه ګټه اخیستي په بشپړ معافیت سره ترسره کیږي. شورا د سوریې او اوکراین په اړه د تحقیقاتو د کمیسیونونو په جوړولو، د میانمار لپاره د تحقیقاتو خپلواک میکانیزم، او د ایران لپاره د حقیقت موندني ماموریت هغو حالاتو ته مناسب ځواب ورکړ چې په افغانستان کي له وضعیت سره د شدت او اندازي له پلوه د پرتلي وړ دي.

د افغانستان په اړه د یوې بشپړې منابعي خپلواک تحقیقاتي میکانیزم په جوړولو سره، شورا به د دغو حالاتو په اړه په دوامداره توګه عمل وکړي او دا به په ډاګه کړي چې په افغانستان کې د ترسره شویو سرغړونو او ناوړه ګټه اخیستنو د حساب ورکوني د یقیني کولو په برخه کې ګټور ګامونه پورته کولی شي.

له همدې امله، موږ د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د شورا له غړو او څارونکو هېوادونو څخه غواړو چې په افغانستان کې د بشري حقونو د وضعیت په اړه د ځانګړي راپور ورکوونکي د مهم

ماموریت د تمدید کولو ترڅنګ، د افغانستان لپاره یو خپلواک تحقیقاتي میکانیزم رامینځته کړي، چې:

1 .د ټولو ادعا شویو سرغړونو او د بشري حقونو څخه د سرغړوني، د نړیوال بشردوستانه قانون څخه سرغړونه، او نړیوال جرمونه، په شمول د جنسی ځوروني جرم وڅیړل شي.
2 .د شواهدو راټولول، یوځای کول، او تحلیل کول، او د دې ډول سرغړونو او ناوړه ګټه اخیستنو دوسیې چمتو کول، په شمول د دوی د جنسیت اړخ، او په سیستماتیک ډول ټول معلومات، اسناد او شواهد ثبت او ساتل، د نړیوالو قوانینو معیارونو سره سم، د راتلونکو قانوني اقداماتو په نظر کې نیولو سره. د حساب ورکوني هڅې؛
3 .د اړوندو معلوماتو او شواهدو مستند کول او تصدیق .
4 .که ممکن وی، اشخاص باید په انفرادی ډول وپیژندل شي پداسی حال کی چې روڼتیا او ځواب ورکونه تامین شي .
5 .سپارښتني باید داسی نشر شي چې د معافیت د ختمولو سبب او د روڼتیا او حساب ورکووني د پیاوړتیا سبب شي، ترڅو هر شخص باید جزایی مسئولیت ولري او قربانیان عدالت ته لاسرسئ پیدا کړي.

د افغانستان خپلواک حقوقي او قضایي سیستم او د قانون حاکمیت له منځه تللی، هیڅ ډول څیړنه نه کیږي او د باور وړ ملي عدالت هڅو امکان نشته.

سیستماتیک او پراخه سرغړوني او ناوړه ګټه اخیستلو د مرتکبینو لپاره د معافیت بشپړ تضمین سره ترسره کیږي ځکه چې د دې جرمونو لویه برخه بې سنده او غیر راپور شوي په ځانګړي توګه د جنډر پر بنسټ جرمونه او د بشري حقونو سرغړوني دي.

په دې برخه کې، د افغانستان وضعیت د شورا لخوا د خپلواک تحقیقاتي میکانیزم د تضمین لپاره هر ډول هدفي معیارونه پوره کوي او دا یو داسې میکانیزم دی چې هیڅکله بل داسی میکانیزم مهم نه وو. دا ډول میکانیزم به د جرمونو د نړیوالي محکمې د څارنوالی د دفتر لخوا د تحقیقاتو د هڅو بشپړونکی وي.

موږ باور لرو چې د افغانستان لپاره د یوه خپلواک تحقیقاتي میکانیزم په رامنځته کولو سره:
●د هیواد په ټولو برخو کې د بشري حقونو ډیری سرغړوني او ناوړه ګټه اخیستني به نور بې سنده او غیر راپور شوي نه پاتیږي.

●د جنډر پر بنسټ جرمونه او د بشري حقونو سرغړوني به مستند او تحلیل شي؛
●د مرتکبینو د معافیت کلتور به کمزوری شي.
●د تاوتریخوالی د چرخې دوري د دوام امکان به کم شي؛ او
●د بشري حقونو د نورو سرغړونو او ناوړه ګټه اخیستنو مخه به ونیول شي.
له همدې امله موږ د شورا پر غړو او څارونکو هیوادونو غږ کوو چې یو ځل بیا د افغانستان د خلکو تر څنګ ودریږي او د هغو قربانیانو او محروم پاتي شویو کسانو تر څنګ ودریږي چې د اوریدلو او عدالت ته د لاسرسي حق لري.
جلالتمآبانو ته نیکی هیلي او ستاینې وړاندي کوو .
هیله او اخلاص!

Supported by: National Organizations

Bakhtar Institute
Research • Education • Advocacy

موسسه رشد و توانمند سازی زنان ممتاز نخبه
M.E.W.E.G.O

سازمان اجتماعی روزنه امید
13 99
Rawzana Omid Social organization

TWA
نهاد اجتماعی راه سوم (اعتدال)
Third Way Association

موسسه خدمات حرفوی و تعلیمی زنان افغان
Afghan Women Educational & Vocational Services Organization

ولایت بلخ
Hamnawa Youth Institution Based on Khulm District- Balkh Province

موسسهٔ نه به خشونت
NOT TO RIGOR ORGANIZATION

ALTERNATIVE LINKS
FOR TRAINING AND DEVELOPMENT

نهاد اجتماعی اولوس
1394 2015
Olus Community Institution

آزادی
Azady

Development and Support Afghan Women and Children Organizations
DSAWCO

INDEPENDENT COOPERATION FOR CHANGE - ICC
همکاری مستقل برای تغییر - همت

Education
Defenders Network

AZMOON
ONLINE ACADEMY

CRCO
COMMUNITY RELIEF AND CARE ORGANIZATION
Making Hope For Humanity

Afghanistan Peace House
خانه صلح افغانستان
دافغانستان د سولې کور

VAFO
VERBAND AFGHANISCHER ORGANISATIONEN IN DEUTSCHLAND

اتحاد و همبستگی زنان افغانستان
Unity and Solidarity of Afghanistan Women

NADOE
Network of Afghan Diaspora Organisations in Europe

جنبش اصلی زنان مقتدر افغانستان
AFGHANISTAN'S MAIN POWERFUL WOMEN'S MOVEMENT

Afghanistan Women's Justice Movement
جنبش زنان عدالت خواه افغانستان
2021

HAZARA WOMEN'S GLOBAL MOVEMENT
HWGM
EST. 2023
جنبش جهانی زنان هزاره

AFGHANISTAN WOMEN'S SOLIDARITY MOVEMENT
جنبش همبستگی زنان افغانستان

همایش اروپایی زنان افغان
The European Afghan Women's Gathering

egcso EU
سازمان جهانی جامعه مدنی در اروپا
European-Global Civil Society Organization

جنبش نیروهای مترقی افغانستان
progressive forces of Afghanistan Movement

Supported by: International Organizations

OMCT SOS-Torture Network

icj International Commission of Jurists

FORUM-ASIA

MADRE

CENTER FOR HUMAN RIGHTS ADVOCACY

fidh

ISHR | INTERNATIONAL SERVICE FOR HUMAN RIGHTS

FREEDOM NOW